ԱՒԵՏԱՐԵՐ

«ԱՀԱՒ ԵՍ ՁԵԶԻ ՄԵԾ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ»: ՂՈՒԿ. Բ. 10

ՀԱՏՈՐ 25 ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ· ՄԱՅԻՍ 8, 1872· ԹԻ 19

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գործաւորաց ընկերութիւն: — Առողջապահական: — եկեղեցւոյ կառավարութիւնը: — Արծաթ հալեցնող: — Հռոմ: — Եգիպտոս: — Հնդկաստան: — Քաղաքական լուրեր: — Շուկայի գիներ:

ԳՈՐԾԱԻՈՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՑ ամենէն մեծ գործարանաց չէնքը, անոնց մէջ գտնուած մեքենաները և գործը յառաջ տանելու համար պէտք եղած դրամագլուխն ընդհանրապէս քանի մը հարուստ մարդոց կը վերաբերին: Անոնց մէջ աշխատող գործաւորք իրենց աշխատութեանը փոխարէն աւուրչէք կ'առնեն, բայց գործէն յառաջ եկած շահուն մասնակից չեն: Գործին բոլոր շահը գործարանի տէրերուն քսակը կ'երթայ, և այսպէս անոնք տարուէ տարի կ'աւելցնեն իրենց հարստութիւնը, մինչ գործաւորաց առած աւուրչէքը հազիւ բաւական կ'ըլլայ անոնց օրըստօրական պիտոյիցը, ուստի և այս դասու մարդիկ միշտ միևնոյն աղքատ վիճակին մէջ կը մնան: Ա.յս տեսնելով Անգղիոյ այլևայլ կողմերը գտնուող գործաւորք՝ ընկերութիւններ կազմած են դրամագլուխ յառաջ բերելու նպատակաւ, որպէս զի կարող ըլլան իրենց գլխուն գործարաններ բանալ, ոչ միայն իրենց աւուրչէքն ապահովցնելու, հապա նաև գործէն յառաջ եկած շահն իրենց առնելու համար:

Զօրօրինակ՝ Մանչէսթէր քաղաքը «Տպագրիչներու գործակից ընկերութիւն» անուամբ գործաւորաց ընկերութիւն մը կայ: Ա.յս ընկերութիւնը տպարանի մը համար պէտք եղած մամուլներ և ուրիշ գործիք, և ամէն պէտք հայթայթելու համար հարկաւոր եղած դրամագլուխը կը հաւաքէ բաժանորդութեամբ՝ ամէն մէկ բաժինը 5 անգղիական ոսկի ըլլալով: Տպարանին մէջ աշխատող գործաւորք, որ միանգամայն բաժանորդակից անդամներ են ընկերութեան, իրենց աշխատութեանը համար սովորական վարձքը կամ աւուրչէքն առնելէն զատ, իրենց ձեռքը գտնուած բաժիններուն համեմատ գործէն յառաջ եկած շահուն ալ ըստ օրինի մասնակից են: Բաժանորդագրութեան գինը շատ չափաւոր ըլլալով ամենէն աղքատ գործաւորն անգամ մէկ կամ աւելի բաժին կրնայ գնել: Կան նաև թուղթի, մեքենաներու, ասուեղինայ (չուխա) և ուրիշ ապրանաց գործարաններորոնք ասոր նման ընկերութեանց կը վերաբերին: Շատ գործաւորներ միանալով բաւական դրամագլուխ մը մէջ բերելու համար ստակ կը հանգանակեն այս ինչ կամ այն ինչ տեսակ ապրանքի գործարան մը հաստատելու, և այնպէս արուեստական գործերէ ձեռք բերուած շահու մեծ գումարներ վոխանակ հարուստ մարդոց քսակն երթալու, նոյն իսկ գործաւորաց դասուն մէջ կը բաժնուին: Ա.յս դրութեան մէկ մեծ օգուտը սա է որ գործաւորք գիտնալով որ գործէն յառաջ եկած շահուն բաժանորդ են, կը քաջալերուին աւելի ճարտարութեամբ և հաւատարմութեամբ գործելու, և ապրանքին շինուածքին համար առնուած թէ նիւթը և թէ գործիքները զգուշութեամբ և խնամքով կը գործածեն: Գործաւորաց բաժանորդութեամբ հաստատուած գործարաններուն այս արդիւնքն այնպէս յայտնի է որ, հարուստ գործարանատէրք սկսած են, իրենց բանեցուցած գործաւորներուն աւուրչէքէն զատ, գործին բուն շահէն ալ բաժին հանել անոնց, քանզի կը տեսնեն թէ այս ընթացքը մեծապէս կը նպաստէ գործաւորաց եռանդը, հաւատարմութիւնը և ճարտարութիւնն աւելցնելու, ուստի և երկու կողման ալ, թէ գործատէրանց և թէ գործաւորաց, շահաւէտ է:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Առողջապահութեան վրայ երբ կը խորհրդածենք, սա հարցումը բնականաբար կ'ըլլայ թէ «Մարդ մը կրնայ իր առողջութիւնը խնամելով այլ և այլ սոսկալի ախտերէ զերծ ու առուգութեան մէջ մինչև խոր ծերութիւն հասնիլ»:

Որովհետև ամէն մարդ տեսած է որ մեռնելու մօտեցած շատերը խոհական խնամատարութեամբ ու միջոցներով անողորմմահուան ձեռքէն առնուած են, մենք ալ աս յօդուածին մէջ ոչ թէ իրողութիւններով և ուրիշ փաստերով այլ անուղղակի կերպով յիշեալ հարցման պատասխանը պիտի տանք:

Ինչպէս որ անտառներու մէջ հինօրեայ. ծառեր երկրին պարարտութիւնը չկրնալով ծծել ու արմատները փտտելով կանգուն կայնել չկրնալով կը կործանին, անանկ ալ թէ որ մարդուն կեանքը կրճատող այլ և այլ ախտեր և ուրիշ պատճառներ չըլլային, մարդը մինչև խոր ծերութիւն պիտի հասնէր: Հետզհետէ իր կարողութիւնը պակսելով երակները ու ջիղերը թոշոմելով պիտի թուլնային, իր արիւնը պիտի նուազէր, սրտին մկանունքները պիտի տկարանային և արեան շրջանը պիտի դադրէր ու մարդը իրրև ճրագ պիտի չիջանէր: Կը կարծենք թէ բնական մահը ճիշդ ասի է, և այս տարիքէն առաջ այլ և այլ ախտերով և ուրիշ պատ-

ճառներով մեռնողներուն ամէնն ալ կանուխ, կամ ռամկական լեզուով տարաժամ մահուամբ կը մեռնին։ Ո մանց ներանալով մեռնիլը դանօթ է, բայց հազարէն մէկն անգամ աս բախտին չկրնար արժանանալ։ Բացառութեան պէս եղած այսպիսիներէն զատ՝ մեռնողներուն ամէնն ալ, Տաճկերէն առածին «Առանց առթի մահ չըլլար» ըսածին պէս պատճառներով կը մեռնին։

Արդարև երբեմն ախտերը և ուրիշ պատճառները անոնց դէմ գործածուած խնամատարութեանց յաղթելով իրենց մահացուցիչ միտումը կը կատարեն։ Զանոնք ի բաց մերժելը մեր կարողութենէն վեր է, բայց թէև անոնց մեծ մասին բժշկութիւնը ու հալածութիւնը կարելի է, շատերը ագիտութեամբ ու զանցառութեամբ անհոգ գանուելով կանուխ կը մեռնին։ Աւելի դէշը աս է որ մենք շատ անգամ պատճառ կուտանք ախտերուն մեր վրայ յարձակելու։

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Առաքելոց դրութիւններուն մէջ երէց կամ Եպիսկոպոս և Սարկաւագ միայն յանուանէ և իբր եկեղեցւոյ յատուկ պաշտօնեաներ յիշուած ըլլալէն կը հետևցնենք թէ նախնի եկեղեցւոյ մէջ ուրիշ տեսակ եկեղեցական պաշտօնեայ չկար բայց ասոնցմէ։ Արդարև ուրիշ անձինք կը յիշուին Նոր Կտակարանին մէջ, ըսելիքնակ՝ առաքեալները, մարգարէները, աւետարանիչներ, հովիւներ և վարդապետներ (Եփես. Դ. 11), կը յիշուին նաև այլևայլ շնորհքներ ունեցող անձինք, ինչպէս՝ հրաշքներ գործող, բժշկութիւններ կատարող, և գարձեալ օգնութիւններ, կառավարութիւններ, լեզուներու տեսակներ (Ա. Կորնթ. ԺԲ. 28)։ բայց արդէն տեսանք թէ Առաքելոց պաշտօնն առաժամանակեայ էր, և թէ յատուկ նպատակ մը ունէր, այսինքն ի սկզբան Քրիստոնէութեան քարոզել Աւետարանին վարդապետութիւնները և եկեղեցիներ հաստատել, հետևապէս Առաքեալք յարատև մնալու դիտաւորութեամբ հաստատուած կարգ մը պաշտօնեաներ չէին։ Աւետարանիչներուն գործն ալ, ոչ թէ մասնաւոր եկեղեցւոյ մը հոգ տանիլ էր, այլ ինչպէս անոնց անունն ալ կը ցուցնէ, Աւետարանը քարոզել և անոր վարդապետութիւնները բացատրել ուր որ կարօտութիւն կար, և հաւանական է թէ սոյն պաշտօնով կը շրջէին այլ և այլ տեղեր։ Իսկ հովիւ և վարդապետ անուններն կը տրուէին նոյն իսկ երիցանց կամ եպիսկոպոսաց, ըստ որում անոնց պարտաւորութիւնն էր հոգևորապէս հովուել կամ խնամել իրենց ժողովուրդները և վարդապետել, այսինքն հրահանգել զանոնք կրօնից և բարոյականի մէջ։ Իսկ միւս անուններն, այսինքն՝ մարգարէ, հրաշքներ, օգնութիւններ, կառավարութիւններ, այլևլքն հանդերձ, կը ցուցընեն ոչ թէ յարատև պաշտօններ այլ պարզապէս հոգևոր պարգևներ զոր եկեղեցւոյ անդամներէն այլևայլ անձինք ունէին և կը գործածէին հաւատացելոց չինութեանը համար, ուստի և չի հասկցուիր թէ այն գործերը յատուկ պաշտօններ էին։ Սուրբ Գիրքին մէջ տեղ մը յիշուած չէ թէ մասնաւոր անձինք ձեռնադրութեամբ և կամ ուրիշ կերպով կ'ընտրուէին յիշեալ պարգևներուն նշանակած գործքերն իբրև պաշտօն վարելու։ Ով որ Սուրբ Հոգիէն կ'ընդունէր այն շնորհքները՝ կը գործածէր զանոնք ինչպէս որ կ'առաջնորդեր նոյն Հոգին եկեղեցւոյն չինութեանը համար։ Բայց երիցունք և սարկաւագունք, ընդհակառակն, ըստ օրինի ընտրեալ անձինք էին որ աղօթիւք և ձեռնադրութեամբ կը նուիրուէին իրենց պաշտօնին, և կը յիշուին յայտնապէս իբրև յատուկ պաշտօնեաներ եկեղեցւոյ։ Ասկէ կը հետևցնենք թէ ասոնք և միայն ասոնք էին եկեղեցւոյ մէջ պաշտօնեայ, և որովհետև ասոնք միշտ բազմաթիւ (յոքնակի ձայնիւ) կը յիշուին, իբր երիցունք և սարկաւագունք, կը հետևի թէ իւրաքանչիւր եկեղեցի մէկէ աւելի երէց և սարկաւագ ունէր, դէթ մեծ եկեղեցիները, ինչպէս Եփեսացւոցը, Փիլիպեցւոցը և ուրիշներ։

ԱՐԾԱԹ ՀԱԼԵՑՆՈՂԸ

Ժամանակաւ Իռլանտայի Տպլին քաղքին մէջ Սուրբ Գիրքը կարդալու ու անոր վրայով խօսակցելու դիտաւորութիւնով քանի մը մանկահասակ տիկնայք տեղ մը ժողուած՝ Մաղաքիա մարգարէին երրորդ գլուխը կը կարդային։ Մանկահասակ տիկնիկն մէկը ըսաւ թէ «Թափիչներուն օճառը ու Արծաթ հալեցնողը խօսքերը միևնոյն իմաստն ունենալով, Քրիստոսի սրբացուցիչ գործը կը նշանակեն։ Ուրիշ մը սա կարծիքը յայտնեց թէ երրորդ տան մէջ գրուած «եւ անիկա արծաթ հալեցնողի ու մաքրողի պէս պիտի նստի» խօսքը ուրիշ սրտառուչ է։

Մանկահասակ տիկնանց մէկը խօսք առաւ որ՝ արծաթագործի մը արծաթը մաքրելուն կերպը հարցնէ, և ինչ տեղեկութիւն որ առնէ իր ընկերներուն իմացնէ։ Ուստի և արծաթագործի մը գնաց ու իր նպատակը չյայտնելով հարցուց թէ արծաթը ինչպէս կը հալեցնէ։ Արծաթագործն ալ անոր կատարելապէս պատմեց։

«Բայց, տէր իմ», ըսաւ տիկինը, «երբ դուք արծաթը կը հալեցնէք, կը նստի՞ք»։

«Այո», ըսաւ արծաթագործը, «պէտք է որ նստիմ ու քուրային նայիմ, ինչու որ արծաթը հալեցնելու համար պէտք եղած ժամանակը եթէ քիչ մը անցնի, արծաթը կը վնասուի»։

«Եւ անիկա արծաթ հալեցնողի ու մաքրողի պէս պիտի նստի» խօսքին վայելչութիւնը ու զօրութիւնը մեկէն տեսաւ տիկինը։

Քրիստոս իր որդիները քուրայի մէջ կը դնէ, բայց ինքը անոնց քովը կը նստի և իր աչքերը տնկելով սրբացուցման գործին կը նայի, և իր անսահման իմաստութիւնովն ու սիրովը անոնց վիճակը կը դիտէ։ Անոնց փորձութիւնները դիպուածով չեն գար, անոնց գլխին մազերն անգամ համրուած են։ Երբ մանկահասակ տիկինը խանութէն կ'ելնէր ու կ'երթար, արծաթագործը զանիկա ետ կանչեց ու ըսաւ, «Թեզի աս ալ ըսելու եմ. երբ իմ պատկերը արծաթին մէջը կը տեսնեմ, անատեն կ'իմանամ թէ հալեցնելու գործը կատարուած է»։

Ինչ գեղեցիկ նմանութիւն. Քրիստոս ալ երբ իր աշակերտներուն վրայ կը տեսնէ իր պատկերը, ան ատեն կատարեալ կը սեպէ իր սրբացուցիչ գործը։

ՀՌՈՄ

Ուրիշ նոր իրողութիւն մը եղած է Պապին քաղքին մէջ, այսինքն՝ Իտալական Աստուածաշունչի ընկերութեան հրապարակական ժողովը մը։ Ժողովքին տեղը՝ որ խիստ ընդարձակ սրահ մըն էր՝ կատարելապէս լեցուած էր։ Կ'ըսուի թէ 10,000 մարդիկ սրահը մտնել ուզեցին, բայց ներսը իրենց համար տեղ չգտնուելուն համար շատերը չյաջողեցան։ Խօսուած ատենաբանութիւններուն մէկը Հայր Հիյասէնթ անուանի Դաղիայի կաթոլիկ քարոզիչը ըրաւ։ Անիկայ պերճաբանութեամբ խօսեցաւ ան օրհնութիւններուն վրայ որ Սուրբ Գիրքը կը բերէ զանիկա կարդացող թէ աղքատ, թէ հարուստ, թէ խրճիթներու մէջ և թէ պալատներու մէջ բնակողներուն վրայ։ «Սուրբ Գիրքը» ըսաւ ատենաբանը, «միայն քահանաներուն համար չէ, ընտանիքներու համար ու կնիկներու համար է։ Թող անիկայ մեր ընտանիքներուն մէջ կարդացուի ու իր ազդեցութիւնը բանեցընէ մեր խղճմտանքներուն վրայ։ Ա՛ս ազդեցութենէն կախեալ է ոչ միայն մեր անձնական աստուածպաշտութեան արժարժումը, այլև բոլոր քաղաքականութեան և կրթութեան վերաբերեալ յառաջադիմութիւնն ու զարգացումը։ Ամենէն յառաջադէմ ազգերը աշխարհիս մէջ իրենց յառաջադիմութեանը համար Սուրբ Գիրքին պարտական են»։ Իր վերջաբանութեանը մէջ ըսաւ, «Սուրբ Գիրքը մեզ միութեան կը հրաւիրէ։ Օր մը պիտի գայ որ ան ատենը ալ մեր մէջը բաժանումներ պիտի չըլլան, ամենը ճշմարիտ Քրիստոնեաներ պիտի ըլլան, և Սուրբ Գիրքը մեր ձեռքն ունենալով պիտի հրատարակենք Աստուծոյ խօսքը, անոր երկրպագութիւն ընելու ժողովելով։ Ա՛ս գաղափարները խիստ ճշմարիտ ու կարևոր են, բայց Հռոմի քաղաքը եղած հրապարակական հանդէսի մը մէջ զանոնք կաթոլիկ քահանայէ մը լսելը զարմանալի է։ Հայր Հիյասէնթին «Հռոմայի Ցոյսը» անունով նոր թերթը կ'առաջարկէ նոր ազգային Սինոտ մը կազմել վճռելու համար թէ Քրիստոնէական վարդապետութիւնները Պապերուն և Սինոտներուն բոլոր աւելցուցածներէն մաքրուին նոր կատակարանին համեմատ, եկեղեցին տերութենէն բաժնուի այլևայլ եկեղեցական պաշտօնեաները բոլոր ժողովրդեան քուէովը ընտրուին, կրօնական պաշտամանց մէջ Լատինական լեզուին գործածութիւը չնջուի, եկեղեցականաց ուղած ժամանակը ամուսնանալու թոյլտուութիւն ըլլայ, եկեղեցին ինքզինքը կառավարէ ժողովներու ձեռօք։ Հռովմայ եկեղեցւոյն սիրտը սեպուած տեղ մը դէպ ի բարեկարգութիւն չարժուի մը տեսնելը յուսալի նշան մ'է։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Մօտերս Եգիպտոսի Նախայլէ քաղաքը առաջին անգամ Աւետարանական հովուի ձեռնադրութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Տէրոջը գործը շատ արագ յառաջ գացած է յիշեալ տեղը։ Երեք տարի առաջ միայն երկու կամ երեք Աւետարանական եղբայր կը գտնուէր հոն, ուր հիմա Աւետարանական ժողովուրդը Եգիպտոսէ մէջ ուրիշ տեղեր եղածներէն աւելի բազմաթիւ է։ Մօտերս 22 անձինք միանգամայն եկեղեցւոյ անդամ ընդունուեցան։ Նոր ձեռնադրեալ հովիւը որ Թադրըս Եաւսուֆ կը կոչուի՝ իր ձեռնադրուած օրը Տիտ. Բ. 11-14 բնաբանին վրայ շատ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Հնդկաստանի արևմտեան մասին ժողովրդոյ մէջ մօտ ատեններս վերջին ատիճանի ուշադրութիւն և արթնութիւն մը կը տեսնուի կրօնական նկատմամբ։ Պոմպայ քաղքին մէջ քանի մը օր շարունակ ազգութից և քարոզի ժողովներ եղած են, որոնց միշտ մեծ բազմութիւն մը ներկայ գտնուած է։ Շատերը որ ի վաղուց հետէ ճըշմարտութիւնը գիտէին՝ հիմա սկսած են ընդունիլ զայն սրտի մտօք։ Եւս աւելի շատեր որ Քրիստոնէական վարդապետութեանց քարոզութեանը դեռ ունկնդիր եղած չէին՝ հիմա կը փութան մտիկ ընելու և դարձի կուգան։ Հոս յայտնի կը տեսնուի մարդոց սրտերուն վրայ ներգործող Հոգւոյն Սրբոյ ներկայութիւնը։ Բոլոր ունկնդիրք մեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին և առատ արցունք կը վաղցընէին իրենց այտերէն վար, Քրիստոսի և անոր կատարած մեծ փրկագործութեան վրայ լսելով։ Քարոզիչներուն մէկն էր Անգղիացի եկեղեցական մը որ այն կողմերը կը պտտէր այցելութեամբ։ Ինք Անգղիերէն խօսեցաւ, և բնիկ հովիւ մը ժողովուրդին կը թարգմաներ անոր խօսքերը մեծ աղդուութեամբ։ Հընդկաստանի այն մասին բնիկ ժողովրդէն Անգղիերէն խօսողներն այնպէս շատ են, որ Ամերիկացի քարոզիչ մը, որ միանգամայն Ամերիկայի վարժարաններէն մէկուն մէկ երևելի դասատուներէն մէկն է, հրաւիրուեցաւ մօտերս Հնդկաստանի մէջ գտնուող իր բարեկամներէն այն կողմերը երթալ և իրը երկու կամ երեք ամիս քարոզել բնիկ ժողովրդեան։ Ծիշեալ անձը հրաւէրն ընդունելով կը պատրաստուի Հնդկաստան երթալ առաջիկայ Ձմեռուան եղանակին Ճափոնի և Չինու ճամբով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ապր. 26 րստ Յուլ. , եւ Մայիս 8 րստ Լաս. 1872։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Աւետարիոյ Ֆրանսուա Ցովսէփ կայսեր կրտսեր եղբայրը Շարլ Լուի Արքիդուքսը այս օրերս այցելութեան համար մայրաքաղաքս եկած է, Բուսիոյ կայսեր քոյրն ալ Վիւրթեմպերկի թագուհին այս օրերս կը սպասուի։

— Զատկի տօնին օրերը Զմիւռնիոյ մէջ Յոյներէն խումբ մը սրիկաներ դինովցնալով Հրէից թաղին վրայ կը յարձակին, տուները կը կողոպտեն և բնակիչներէն ոմանք կը սպաննեն։ Քաղքին կառավարիչը կը սոխուի դունդ մը զօրք հանելով խռովարարները զսպել։ Ա՛յս յարձակման պատճառն էր սա հին և անհիմն կասկածը

թէ Հրեայք իրենց Պասէքի Տօնին Քրիստոնէի տղայ մը զոհելու սովորութիւն ունին։

—Ա.յս քաղքին մէջ ալ Զատկին առտուն խումբ մը դինովցած Յոյն սրիկաներ Ղալաթիոյ փողոցներէն մէկուն մէջ ուր անցուդարձ քիչ է, Հրեայ մը բռնելով մօրուքն ու մազերը ձիւթով կ'օծեն, և ապա փռնկցնելով հաւանականաբար մահացու կերպով կը տանջեն խեղճ մարդը։ Ա.յս անզգամութիւնն ընողները Ոսմիկանութեան կողմէն բռնուած են, և ինչպէս կը յուսացուի, խստիւ պիտի պատժուին։

—Հետեւեալ յօդուածը Էվենինգ Հերալտէն քաղուած մին է, որ կը պարունակէ, Օսմանեան Տէրութեան հեռաւոր երկիրներուն մէջ Հայոց կրած հարստահարութեանց նկատմամբ, Պատրիարքին և Ազգային ժողովին մտերս Մեծ եպարքոսին ներկայացուցած աղերսագրին համառօտութիւնը, զոր տալ խոստացանք Աւետարերի նախընթաց թուոյն մէջ։ Աղերսագրին խօսքին նայելով, անոր մէջ յառաջ բերուած գանգատները հիմնուած են պաշտօնական տեղեկութիւններու վրայ զորոնք հարստահարութեանց պատահած տեղերուն Առաջնորդները ղրկած են ի պատասխանի Հայոց ընդհանուր ժողովին կողմէն իրենց եզած հարցումներուն. ուրիշ շատ գերութիւններ և այլեայլ տեսակ վկայութիւններ ալ կը հաստատեն յիշեալ տեղեկագիրները։ Բոլոր վկայութիւնները, կ'ըսէ աղերսագիրը, կը ցուցնեն թէ, Տէրութեան հեռաւոր կողմերը, տեղական իշխանութեանց վարմունքը շատ անգամ յայտնապէս հակառակ է Վեհափառ Սուլթանին բարերար դիտաւորութեանցը և երկրին օրէնքներուն։ Պաշտօնատարաց իրենց պարտաւորութիւնները կատարելու զանցառութիւնն է պատճառ որ խեղճ գիւղացիք շատ անգամ այլեայլ հարստահարութեանց ենթակայ են, զորօրինակ հասարակաց ճամբաները չմնելու և ուրիշ այսպիսի գործերու համար ստակ տալու և ձրի աշխատելու, արդէն մեռած մարդոց համար գինուորութեան հարկ (ասքեր պեհէլի) վճարելու, այլովքն հանդերձ։ Ի մտաւորի յիշուած են աղերսագրին մէջ տասանորդաց (էօշիւրներու) հաւաքման առնիը Միւլթեզիմներէն գիւղացւոց կրած զրկանքն ու կորուստը, որոնց դէմ այն խեղճերը չեն կրնար բողոքել և իրաւունք պահանջել, քանզի Միւլթեզիմները շատ անգամ աղդեցութեան տէր Պէյերու որդիք, ծառայք կամ ուրիշ որևիցէ կերպով անոնց վերաբերեալ մարդիկ, և կամ տեղւոյն Մէճլիսին անդամ են։ Ցիշուած է նաև քրիստոնեայ Զօրպաճիներու դէշ վարմունքը, և թէ ինչ կերպով անոնք իրենց անիրաւ նպատակները յառաջ տանելու համար պաշտպանութիւն կը գտնեն տեղական իշխանութիւններէն։

Ա.յս հարստահարութեանց դէմ աղերսագիրը քանի մը դարմաններ կ'առաջարկէ. ինչպէս՝ տեղական ժողովներն ընդարձակել՝ Մահմետական պաշտօնատարներէն և Զօրպաճիներէն զատ ուրիշ անդամներ առնելով, և մանաւանդ Թէֆթիշ Մէճլիսի կոչուած ժողովներուն անդամ ընտրել Առաջնորդները. Տէսթուր կոչուած օրինագիրքը Հայերէնի թարգմանել տալ, և այլն։ Աղերսագիրը կը յիշէ նաև դատաստաններու մէջ Քրիստոնէից վկայութիւնը չընդունելէն յառաջ եկած չարիքները, և կը յայտնէ իր յոյսը թէ Խաթթի Հիւմայունով հրատարակուած հաւասարութեան սկզբունքը պիտի գործադրուի դատաստանական գործոց համար, և կրօնափոխութեան ծագած խնդիրներու նկատմամբ։ Աղերսագրին վերջը կը յիշուին Քիւրտերուն հասուցած վնասները, և կ'ըսուի թէ ասոնց ազազակութեանը ընդառաջ սպանութիւններուն վերջ տալու ամենէն արդիւ միջոցն է զանոնք զէնքնկեց ընել. կ'առաջարկուի նաև որ տեղացի Հայերէն ոստիկանաց (զապթիյէ) խումբեր կազմուին յիշեալ վայրերի աւազակներուն արշաւանացը դէմ դնելու համար։ Աղդարև Հայոց Պատրիարքը և Ազգային ժողովն այսպէս բացայայտ և ազդու կերպով կառավարութեան ուշադրութիւնը Տէրութեան ներքին և հեռաւոր կողմերը տիրող ցաւալի վիճակին վրայ հրաւիրելուն համար ամենուն շնորհակալութեանն արժանի են, և կը յուսացուի թէ անոնց այս ջանքը օգտակար արդիւնք մը պիտի ունենայ։

ԵՒՐՈՊԱ.

Վեսուվ լեռն Ապրիլ 13/25 ին ըսկսաւ սաստիկ կերպով լաւայի բորբոքեալ հոսանք մը դուրս տալ։ Ա.յս բորբոքումը 3 կամ 4 օր տեւելէն ետքը, 3 կամ 4 օր ալ սկսաւ հեղձուցիչ մխիթար մը դուրս արձակել։ Ա.յլ և այլ գեղեր աւերեցան, 200 է աւելի ալ անձինք մեռան այս արկածին պատճառաւ։ Ցիշեալ մեռելոց թուոյն մէջ կրգտնուին քանի մը Անգղիացի և Ա.մերիկացի ճամբորդներ, որոնք բորբոքումը դիտելու համար լերան շատ մօտ գացած ըլլալով չկրցան փախչիլ, և հրաբուխին դուրս բխած լաւային հոսանքներուն մէջ բռնուած հեղձամահ եղան։ Լերան կողերուն վրայ նոր բերանները բացուած են որոնցմէ բոց և լաւա դուրս կուգան։ Լաւային հեղեղը երբեմն 18 ոտք բարձրութեամբ կը հոսէ դէպ 'ի վար։ Բորբոքեալ նիւթոց դուրս արձկուելուն հետ մէկտեղ լերանն ներսի դին պայթիւններ կը լսուին, և արդարև շատ սոսկալի է տեսարանը։ Անցեալ Հինդշաբթի Մայիս 2 (Ապրիլ 20 ըստ Յունաց) առնուած հեռագրալրոյ մը նայելով հրաբուխին բորբոքումը դադարած է։

Ա.ՄԵՐԻԿԱ.

Կ'ըսուի թէ Ա.մերիկայի Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը որոշած է յետս կոչել այն պահանջումը՝ զոր ձիւնէվրայի Մասնաժողովին կ'ընէր Ա.լապամայի և ուրիշ անոր նմանն նաւերու Ա.մերիկայի վերջին պատերազմին առեն Ա.մերիկացւոց տրուած անուղղակի ընծաներուն համար։ Եթէ այս լուրը ճշմարիտ է, Մասնաժողովին իր նպատակը յառաջ տանելուն դէմ եղած արգելքները մէկ կողմէն վերցած կ'ըլլան։

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆԵՐ

		Ղուրուշ
Ցորեն կարծր Ռումելի	քոռը	29—30
» » Անատօլու	»	27—29
» կակուղ Ռումելի	»	27—29
Պղպատ	սնտ.	205—220
Թիլեղ	զոյդ »	310—320
Պղպեղ սեւ	օխ.	10—10½
Երկաթ Անգղ. գաւազան, կենդինարը		80—85
» » թիլեղ	»	90—95
Շաքար փոշի	կենդ.	240—246
» գլուխ	»	295—305
Խահվէ	100 օխ.	1020—1160
Ամերիկայի բէզբօլի իւղ. սնտուկը		78—80

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍԻՈՆԱՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ
Խմբագիր Ե. Պլիս.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զազմազօղլուփողոց, Յակոբեան խան Թիւ 12